

การพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ Capacity development of people interested in growing cannabis, hemp and economic crops Amnat Charoen Province

พัทยา หวังสุข¹

Pattaya Wangsuk¹

บทคัดย่อ

การวิจัยแบบผสมผสานครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกกัญชา กัญชงในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ 2) เพื่อจัดกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งแบ่งการดำเนินงานเป็น 2 ระยะ ได้แก่ ระยะที่ 1 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 270 คน คือ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอำนาจเจริญ ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม โดยใช้ตารางสำเร็จรูปของ เครซี่ และ มอร์แกน เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามผ่านแบบฟอร์มออนไลน์ ดำเนินงานระหว่างวันที่ 20 พฤศจิกายน 2565 ถึง 31 ธันวาคม 2565 และระยะที่ 2 กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 98 คน คือ กลุ่มประชาชนที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมด เก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถาม ดำเนินการในวันที่ 19 มกราคม 2566 โดยการดำเนินงานทั้ง 2 ระยะ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ระยะที่ 1 ปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกกัญชา กัญชง คือ อยากริรายได้เพิ่มขึ้น และปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) มีปัจจัยสูงสุด ได้แก่ ด้านการเมือง ข้อเสนอแนะคือ การอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการปลูกอย่างถูกวิธี การใช้กัญชาอย่างถูกต้อง รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกัญชา กัญชง ระยะที่ 2 การจัดกิจกรรมพัฒนาคุณภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจ จังหวัดอำนาจเจริญ ความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) ได้รับการพัฒนาความรู้เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ ร้อยละ 80.49 ผลการประเมินแบบ CIPP Model พบว่า กลุ่มตัวอย่างความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรม โดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นต่อผลที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมมากที่สุด คือ ได้รับความรู้ใหม่ ทักษะการปฏิบัติจริง สามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มและบุคคล การนำไปต่อยอดในชุมชน บรรลุตามเป้าหมายเชิงคุณภาพและได้รับการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ ข้อเสนอแนะจากการประเมินกิจกรรมสามารถนำผลการประเมินไปใช้วางรูปแบบการขับเคลื่อนนโยบาย การพัฒนางานกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ แนวทางการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อสร้างรายได้และอาชีพให้กับประชาชนในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ

คำสำคัญ: กัญชาทางการแพทย์, ความคิดเห็น, การประเมินผลรูปแบบ CIPP Model

¹ เภสัชกรชำนาญการ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ

¹ Pharmacist, Professional Level. Division of Consumer Protection and Public Health Pharmacy,

Amnat Charoen Public Health Office. Email : W_pattaya@yahoo.co.th

Abstract

The objective of this mixed method research was 1. To study the factor that promoted participation of cannabis and hemp cultivation in Amnat Chareon Province 2. To implement and evaluate the knowledge development activity of people interested in growing cannabis, hemp and economic crops in Amnat Chareon Province. The study had two periods involved. 1. 270 people were randomized by cluster sampling to participate in the knowledge development activity on cannabis and hemp cultivation between 20 November 2022 and 31 December 2022 2. 98 people who participated with the knowledge development activity were randomized by purposive sampling to participate on the implementation and evaluation of the knowledge development program on cannabis and hemp cultivation on January 19, 2023. Data was collected by using questionnaires and analyzed with descriptive statistics. The result was 1. The factor that promoted participation of cannabis and hemp cultivated was they wanted more income and the highest factor was the growth of cannabis and hemp was a political policy. From this activity knowledge training on how to cultivate cannabis and hemp including with processed goods from cannabis and hemp was suggested. 2. The total satisfaction of people who participated the activity of capacity development was at high level ($\bar{x} = 4.41$) and had increasing with knowledge of 80.49% as aimed. The Evaluation by CIPP model found not only the sample group had a good opinions on the knowledge development activity on cannabis and hemp cultivation in a high level ($\bar{x} = 4.38$) but also acquired new knowledge and skills that can be used for making a living and help increase income for their families. The co-operation among the groups and individuals in the community was established for qualitative goals as aimed . The result of this activity shows this Amnat Charoen Province cannabis, hemp and economic crops framework can be used for driving the policy, and become a guideline to promote participation among people to increase income and make it an occupation in Amnat Charoen Province.

Keywords: Medical Marijuana, Opinion, Evaluation of the CIPP model

บทนำ

ด้วยพระราชบัญญัติยาเสพติดให้โทษ (ฉบับที่ 7) พ.ศ. 2562 ซึ่งมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 19 กุมภาพันธ์ 2562 ได้เปิดให้สามารถนำกัญชากัญชงไปใช้ประโยชน์ในทางการแพทย์และการวิจัยได้ จนถึงปัจจุบันที่ประกาศกระทรวงสาธารณสุข เรื่อง ชื่อยาเสพติดให้โทษประเภท 5 พ.ศ. 2565 มีผลบังคับใช้ในวันที่ 9 มิถุนายน 2565 ส่งผลให้ทุกส่วนของกัญชาที่ปลูกภายในประเทศ ไม่ใช่ยาเสพติดประเภท 5 ยกเว้นสารสกัดที่มีสาร THC เกิน 0.2% ที่ยังจัดเป็นยาเสพติด ประชาชนสามารถปลูกกัญชาได้อย่างเสรี ทำให้กัญชา กัญชงได้รับความสนใจจากภาครัฐ ภาคเอกชน ภาคประชาชน เพิ่มมากขึ้น⁽¹⁾ "กัญชา" และ "กัญชง" นับเป็น "พืชเศรษฐกิจใหม่" ที่กำลังได้รับความนิยมและสนใจ ผลผลิตจากกัญชากัญชงออกสู่ท้องตลาดเพิ่มมากขึ้น โดยเฉพาะอาหาร เครื่องดื่ม โดยกัญชา กัญชง และสารสกัดแคนนาบินอยด์ (CBD) ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของอาหารที่ผลิตเพื่อจำหน่าย ต้องเป็นเฉพาะส่วนของพืชที่กำหนดในประกาศของกระทรวงสาธารณสุข ได้แก่ เมล็ดกัญชง น้ำมันจากเมล็ดกัญชง โปรตีนจากเมล็ดกัญชง ผลผลิตอาหารที่ใช้เปลือก ลำต้น เส้นใย กิ่งก้าน รากและใบ โดยศูนย์พยากรณ์เศรษฐกิจ และธุรกิจ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ได้มีการประเมินมูลค่าตลาดของอุตสาหกรรมกัญชา จากการประมาณการพื้นที่เพาะปลูกกัญชากัญชง ณ เดือนเมษายน 2565 ประเทศไทยมีพื้นที่เพาะปลูกกว่า 7,500 ไร่ มีมูลค่า

ตลาดของอุตสาหกรรมตั้งแต่ต้นน้ำ ถึงผลิตภัณฑ์ปลายน้ำ รวมกว่า 28,000 ล้านบาท⁽²⁾

จังหวัดอำนาจเจริญเป็นอีกหนึ่งจังหวัดที่มีการดำเนินงานขับเคลื่อนการใช้สมุนไพรกัญชาทางการแพทย์และเศรษฐกิจในพื้นที่ ตอบสนองนโยบายรัฐบาลที่มีแผนสนับสนุนให้จังหวัดอำนาจเจริญเป็นศูนย์กลางด้านสมุนไพร แต่การดำเนินการกัญชาทางการแพทย์ของจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ต้นน้ำ (การปลูก) ที่ผ่านมายังมีการปลูกกัญชาจำกัดอยู่ในบางพื้นที่และเฉพาะกลุ่ม ผลผลิตของวัตถุดิบที่ส่งต่อโรงงานเพื่อการแปรรูปกัญชาเป็นยา การใช้ยาในโรงพยาบาลต่าง ๆ มีปริมาณน้อย⁽³⁾ ดังนั้น เพื่อเป็นการส่งเสริมให้ประชาชนผู้สนใจในจังหวัดอำนาจเจริญได้มีส่วนร่วมในการปลูกกัญชา รวมทั้งขับเคลื่อนการใช้สมุนไพรกัญชาทางการแพทย์และเศรษฐกิจในพื้นที่ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ จึงได้จัดทำกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกกัญชากัญชงจากประชาชนที่สนใจปลูกในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ และเพื่อจัดทำกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ แล้วประเมินผลการดำเนินงานและปรับปรุงแนวทางการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม เกิดแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจให้ชุมชนพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ จากการต่อยอดสร้างมูลค่าจากพืชเศรษฐกิจใหม่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกผักกัญชาในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ
2. เพื่อจัดกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกผักกัญชา กัญชง ในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ และนำผลการวิจัยไปใช้ในการจัดกิจกรรมและประเมินผลกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ การวิจัยในครั้งนี้เป็นการรูปแบบการวิจัยแบบผสมผสาน (Mixed Methods Research) ระหว่างการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Research) การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถาม (Questionnaire) โดยนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลแบบสถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics) สัมภาษณ์ความคิดเห็นจากกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอำนาจเจริญที่มีความสนใจปลูกผักกัญชา กัญชง ในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบกลุ่ม (Cluster Sampling) และประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัด

อำนาจเจริญ ใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีรายละเอียด ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอำนาจเจริญที่มีความสนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 270 คน

1.2 ประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ที่เข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 98 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม (Questionnaire) แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ดังนี้

2.1 แบบสอบถามสำรวจปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกผักกัญชาในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ

2.2 แบบสอบถามประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชา กัญชง พืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้รูปแบบการประเมินผลแบบ CIPP Model ซึ่งผู้วิจัยสร้างจากการทบทวนเอกสาร บทความวิชาการ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง รวมทั้งประยุกต์จากสำนักงานคณะกรรมการกองทุนหมู่บ้านและชุมชนเมืองแห่งชาติ สถาบันราชภัฏและมหาวิทยาลัย และแนวคิดแบบจำลองการประเมินผลตาม CIPP Model⁽⁴⁾

การตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ

1) การหาความเที่ยงตรงตามเนื้อหา (Content Validity) ผู้วิจัยได้นำเสนอเครื่องมือต่อผู้ทรงคุณวุฒิ และที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหาและการใช้ภาษา แล้วปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

2) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบไปทำการปรับปรุงแก้ไขให้ถูกต้อง แล้วนำมาคำนวณค่าดัชนีสอดคล้อง Index of Item-Objective Congruence (IOC) ได้เท่ากับ 0.94 และตรวจสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยนำไปทดสอบใช้กับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง (Try-out) กับกลุ่มตัวอย่างจำนวน 30 คน เพื่อหาความเชื่อมั่นโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์อัลฟา (α -Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค⁽⁵⁾ และค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ คือ 0.96

3) นำแบบสอบถามที่ผ่านการตรวจสอบความเชื่อมั่น (Reliability) และมีความสมบูรณ์ไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

3. วิธีการเก็บข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วย

3.1 เก็บข้อมูลด้วยแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Form) ผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลที่ผ่านการตรวจสอบความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถาม สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 270 คน นำมาวิเคราะห์และสรุปผล เพื่อประกอบการจัดทำกิจกรรมการพัฒนา

ศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกล้วยชากล้วยขิงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ

3.2 เก็บรวบรวมข้อมูลจากแบบทดสอบความรู้ ก่อน-หลัง การเข้าร่วมกิจกรรมพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกล้วยชากล้วยขิงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ และข้อมูลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกล้วยชากล้วยขิงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ที่ผ่านการตรวจสอบความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถาม สามารถเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างได้ จำนวน 98 คน และนำแบบสอบถามที่ได้รับมาตรวจสอบความสมบูรณ์และนำข้อมูลไปวิเคราะห์

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลผู้วิจัยได้ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล แบ่งเป็น 2 ระยะ ประกอบด้วย

ระยะที่ 1 ข้อมูลปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกกล้วยชาพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ประชาชนที่สนใจปลูกกล้วยชากล้วยขิงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ผู้วิจัยได้ตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามจากฟอร์มออนไลน์ (Google Form) แล้วเลือกข้อมูลที่มีการตอบแบบสอบถามที่สมบูรณ์มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รายละเอียดดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ของกลุ่มตัวอย่างที่

ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าความถี่ (Frequency) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation : S.D.)

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็น โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผลคะแนนจะใช้การตัดสินแบบอิงเกณฑ์ 5 ระดับ (Rating Scale)

ระยะที่ 2 ข้อมูลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ โดยใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP Model ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามมาตรวจสอบความสมบูรณ์และความถูกต้องในการตอบแบบสอบถามทุกฉบับ แล้วนำข้อมูลแบบสอบถามที่มีการตอบสมบูรณ์มาประมวลผลและวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รายละเอียดดังนี้

1) วิเคราะห์ข้อมูลทั่วไป ได้แก่ เพศ สถานภาพ การศึกษา อาชีพ รายได้ ของกลุ่มตัวอย่างที่ตอบแบบสอบถามโดยใช้สถิติพื้นฐานในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าความถี่ (Frequency) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

2) วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็น โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) การแปลผลคะแนนจะใช้การตัดสินแบบอิงเกณฑ์ 5 ระดับ (Rating Scale)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูลครั้งนี้ผู้วิจัยนำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป รายละเอียดดังนี้

5.1.1 นำข้อมูลจากแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของกลุ่มตัวอย่างมาวิเคราะห์ข้อมูล โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าความถี่ (Frequency) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลด้วยการบรรยายตารางประกอบความเรียง

5.1.2 เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ โดยการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA)

5.1.3 นำข้อมูลข้อเสนอแนะ นำเสนอในรูปแบบของความเรียงโดยเรียงตามลำดับความถี่

ขั้นตอนการประเมินและสรุปผลการศึกษา

การศึกษาเป็นการวิจัยเชิงปริมาณ และการเชิงคุณภาพ การดำเนินงานมีรายละเอียดดังนี้

1) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยให้กลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามแบบฟอร์มออนไลน์ (Google Form) เพื่อสำรวจปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปลูกผักกัญชงในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ จากกลุ่มตัวอย่างจำนวน 270 คน ระหว่างวันที่ 20 พฤศจิกายน 2565 ถึง 31 ธันวาคม 2565 โดยนำข้อมูลการตอบแบบสอบถามจาก Google Form มาตรวจสอบความครบถ้วนในการตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์และสรุปผล เพื่อประกอบ

การจัดทำกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญต่อไป

2) ผู้วิจัยออกแบบจัดทำกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ โดยพิจารณาเนื้อหาของกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของกลุ่มตัวอย่างที่ได้จากผลการสำรวจปัจจัยการมีส่วนร่วมในการปลูกผักกัญชากัญชงในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ

3) ผู้วิจัยเสนอกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญต่อนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดเพื่อพิจารณาอนุมัติกิจกรรม ทำหนังสือเชิญประชาชนในเขตอำเภอเมืองจังหวัดอำนาจเจริญเข้าร่วมกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ โดยดำเนินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพผู้สนใจปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ในวันที่ 19 มกราคม 2566 และประเมินผลการดำเนินงานกิจกรรม โดยผู้วิจัยนำข้อมูลแบบทดสอบความรู้ ก่อน-หลัง ตรวจสอบความครบถ้วน วิเคราะห์และสรุปผล เพื่อประกอบผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ วิเคราะห์โดยการหาค่าร้อยละ (Percentage), ค่าเฉลี่ย (Mean), ค่าความถี่ (Frequency) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) และนำเสนอผลด้วยการบรรยายตารางประกอบความเรียง เปรียบเทียบผลการวิเคราะห์ โดยการทดสอบสมมติฐานด้วยการทดสอบค่า t-test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way

ANOVA) เสนอในรูปของความเรียงโดยเรียงตามลำดับความถี่ และจัดทำรายงานผลการดำเนินงานกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญในภาพรวมต่อไป

4) การพิทักษ์สิทธิกลุ่มตัวอย่าง การวิจัยนี้ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ กระทรวงสาธารณสุข เลขที่โครงการวิจัย 5/2565 เมื่อวันที่ 14 ตุลาคม 2565

ผลการศึกษา

1. ศึกษาปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกผักกัญชาในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ

ผลการวิจัยสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนที่มีภูมิลำเนาอยู่ในจังหวัดอำนาจเจริญที่มีความสนใจปลูกผักกัญชากัญชงในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ จำนวน 270 คน พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ มีอายุระหว่าง 41 - 50 ปี ส่วนใหญ่มีอาชีพเกษตรกร (ทำไร่/ทำนา/ทำสวน) มีรายได้ 5,001 - 10,000 บาท ส่วนใหญ่อยู่เขตอำเภอหัวตะพาน มีความสนใจเข้าร่วมโครงการปลูกผักกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ และมีสถานะความเกี่ยวข้องกับในดำเนินงานกัญชา คือ เป็นประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา ซึ่งเหตุผลที่อยากปลูกกัญชา ก็คืออยากมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานนโยบายกัญชาทางการแพทย์จากการประชาสัมพันธ์/รณรงค์จากหน่วยงานของรัฐ ส่วนใหญ่ทราบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนโยบายกัญชาทางการแพทย์ว่า การผลิต (ปลูก) ต้องจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน

ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้าร่วมโครงการปลูก
กัญชาคุณภาพเชิงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญโดยรวม
อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า
ด้านที่มีระดับความคิดเห็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการเมือง
โดยรวม รองลงมาได้แก่ ความคาดหวังในการเข้าร่วม
โครงการ ด้านสังคมโดยรวม ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม
และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ

ปัญหา และอุปสรรค ในการตัดสินใจเข้าร่วม
โครงการปลูกกัญชาคุณภาพเชิงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ
ได้แก่ การเข้าถึงหน่วยงานที่สนับสนุนในการปลูก
ขาดการประชาสัมพันธ์มากที่สุด รองลงมาได้แก่
พื้นที่และการจำหน่าย ตลาดของกัญชา ด้านการ
ควบคุมคุณภาพ และปัจจัยในการปลูกที่จะทำให้
ผลผลิตดีและถูกวิธี การจะนำไปใช้ในทางการแพทย์
งบประมาณสนับสนุนจากหน่วยงานเกี่ยวข้อง และ
ได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมากขึ้น ขาดการจัดสรร
เมล็ดพันธุ์พืช การพัฒมน้อย ยังมีเฉพาะในสถานพยาบาล
เท่านั้น ไม่มีความรู้มากพอ ขาดความเข้าใจและการ
ดำเนินการให้ถูกกฎหมาย ข้อมูลข่าวสารไม่ชัดเจน
และประชาชนยังขาดความมั่นใจและความเข้าใจใน
ผลิตภัณฑ์ ไม่มั่นใจว่าใช้แล้วจะมีผลต่อร่างกายอย่างไร
ตามลำดับ โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องการ
ส่งเสริมให้มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับ
วิธีการปลูกอย่างถูกวิธี การใช้กัญชาอย่างถูกต้อง
รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากกัญชาคุณภาพ
รองลงมาได้แก่ ควรให้มีการอบรมให้คำแนะนำกับ
ประชาชน ให้ความรู้ความเข้าใจในประโยชน์และ
โทษในการใช้กัญชา อยากให้มีเครือข่าย และมีตลาด
ให้กับผู้ที่ปลูก ตามลำดับ

ผลการทดสอบความคิดเห็นต่อการสำรวจ
ปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกกัญชาในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ
จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคล พบว่ากลุ่มตัวอย่าง
ที่มี เพศ อายุ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มี
ความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกกัญชา
ในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ ไม่แตกต่างกัน

2. การจัดทำกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ ประชาชนที่สนใจปลูกกัญชาคุณภาพเชิงพืชเศรษฐกิจ จังหวัดอำนาจเจริญ

กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข
สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ มีบทบาท
หน้าที่ ดังนี้ 1) ควบคุมกำกับมาตรฐานผลิตภัณฑ์สุขภาพ
ตามพระราชบัญญัติที่ได้รับมอบอำนาจ จำนวน 8 ฉบับ
และสถานประกอบการด้านบริการสุขภาพ 2) ควบคุม
กำกับมาตรฐานของสถานพยาบาลและการประกอบ
โรคศิลปะ สิ่งจำเป็นอีกอย่างที่เป็นหน้าที่ของกลุ่มงาน
คุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข คือ เป็นหน่วยงาน
หลักในการดำเนินงานขับเคลื่อนการใช้สมุนไพรกัญชา
ทางการแพทย์และเศรษฐกิจในพื้นที่ เพื่อตอบสนอง
นโยบายรัฐบาลที่มีแผนสนับสนุนให้จังหวัดอำนาจเจริญ
เป็นศูนย์กลางด้านสมุนไพร แต่การดำเนินการกัญชา
ทางการแพทย์ของจังหวัดอำนาจเจริญ ตั้งแต่ต้นน้ำ
(การปลูก) ที่ผ่านมายังมีการปลูกกัญชาจำกัดอยู่ใน
บางพื้นที่และเฉพาะกลุ่ม ผลผลิตของวัตถุดิบที่ส่งต่อ
โรงงานเพื่อการแปรรูปกัญชาเป็นยา รวมถึงการใช้ยา
กัญชาในโรงพยาบาลต่าง ๆ มีปริมาณน้อย ดังนั้น เพื่อเป็น
การส่งเสริมให้ประชาชนผู้สนใจในจังหวัดอำนาจเจริญ
ได้มีส่วนร่วมในการปลูกกัญชา พัฒนาเศรษฐกิจให้
ชุมชนพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญจากการต่อยอดสร้าง

มูลค่าจากพืชเศรษฐกิจใหม่ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภค และเภสัชสาธารณสุขจึงได้ทำการสำรวจและเลือกสรร ปัจจัยที่สอดคล้องกับความต้องการประชาชนผู้สนใจ มาพัฒนา/ปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสม เพื่อพัฒนา ศักยภาพผู้สนใจปลูกกัญชา/กัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัด อำนาจเจริญ และจัดทำโครงการ/กิจกรรมสร้างความรู้ ความเข้าใจในกัญชา/กัญชงพืชเศรษฐกิจใหม่ การนำไปใช้ ประโยชน์ และพัฒนาทักษะผู้เข้าร่วมกิจกรรมจาก การปฏิบัติการด้วยเทคนิค การผลิตผลิตภัณฑ์สมุนไพร กัญชาทางการแพทย์ (ลูกประคบสมุนไพรกัญชา เครื่องสำอาง สบู่สมุนไพร) สามารถนำไปพัฒนาอาชีพ และการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว ซึ่งเป็นไปตาม วัตถุประสงค์ของกิจกรรม มีการทดสอบความรู้ก่อน- หลังเข้าร่วมกิจกรรม เพื่อวัดความรู้ความเข้าใจของ ผู้เข้าร่วมกิจกรรม และทำการประเมินกิจกรรมหลัง การดำเนินงานกิจกรรมแล้วเสร็จ เพื่อนำผลการประเมิน มาปรับปรุง/พัฒนาแนวทางการพัฒนาศักยภาพประชาชน ที่สนใจปลูกกัญชา/กัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ

ในการดำเนินงานกิจกรรมดังกล่าว มีผู้เข้าร่วม กิจกรรม จำนวน 98 คน จากกลุ่มเป้าหมายที่กำหนด ไว้ในโครงการ 100 คน คิดเป็นร้อยละ 98 บรรลุตาม เป้าหมายเชิงปริมาณ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการพัฒนา ความรู้และทักษะ ได้แก่ ได้ความรู้ที่ถ่ายทอดจากวิทยากร ผู้เชี่ยวชาญ และทักษะการปฏิบัติในการทำผลิตภัณฑ์ สมุนไพรจากพืชกัญชาในกิจกรรมกลุ่มย่อย โดยผู้เข้าร่วม กิจกรรมมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม การพัฒนา ศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา/กัญชงพืชเศรษฐกิจ จังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) สามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ใน พัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว บรรลุ

ตามเป้าหมายเชิงคุณภาพ และได้รับการพัฒนาความรู้ เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ ร้อยละ 80.49 กลุ่มตัวอย่าง ให้ความคิดเห็นต่อผลที่เกิดจากการเข้าร่วมโครงการ เรียนรู้จากกิจกรรมในระดับมากที่สุด คือ ได้รับความรู้ใหม่ ทักษะการปฏิบัติจริง สามารถนำความรู้หรือทักษะที่ ได้รับไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้ ให้แก่ครอบครัว เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มและ บุคคล การนำไปต่อยอดในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บรรลุตามเป้าหมายเชิงคุณภาพและได้รับการพัฒนา ตามวัตถุประสงค์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และ ให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม/เรียนรู้ จากกิจกรรมมากที่สุด คือ ความเหมาะสมของระยะเวลา ในการจัดอบรม รองลงมาคือ ควรแจ้งตารางอบรม ก่อนล่วงหน้า ควรมีโอกาสการอบรมให้ผู้เข้าร่วม การอบรม ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มเติม การประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าถึงกลุ่มที่สนใจ ควรเพิ่ม พื้นที่ในการกิจกรรมเนื่องจากกิจกรรมทำสลับแคบไป ควรเพิ่มสิ่งสนับสนุน (ต้นกล้า) และควรเพิ่มการส่งเสริม การตลาด ตามลำดับ

3. ประเมินผลการดำเนินกิจกรรมและปรับปรุง แนวทางการพัฒนาได้อย่างเหมาะสม

ผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพ ประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา/กัญชงพืชเศรษฐกิจ จังหวัดอำนาจเจริญ จากประชาชนที่สนใจปลูก กัญชา/กัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ที่เข้า ร่วมโครงการฯ พบว่าผลการทดสอบความรู้กลุ่ม ตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ค่าคะแนน หลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นกว่า ก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจากกิจกรรม สร้างความรู้ความเข้าใจ และการใช้แบบทดสอบด้าน

ความรู้ความเข้าใจพืชกัญชา พืชกัญชง สามารถช่วยพัฒนาความรู้และทักษะในเรื่องพืชกัญชา พืชกัญชงของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็น เพศหญิง มีอาชีพเป็นเกษตรกร จบการศึกษาระดับมัธยมศึกษา/ปวช. ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท ความคิดเห็นในการจัดโครงการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญโดยรวมเห็นด้วยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) มีความพึงพอใจในการจัดโครงการฯ และคาดหวังให้มีการจัดโครงการฯ ต่ออยู่ในระดับมาก

ผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ แบบ CIPP Model พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่ากลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นสูงสุด ในด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อนที่ส่งผลต่อกิจกรรม (Input Evaluation : I) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลผลิตของกิจกรรม (Product Evaluation : P) ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของกิจกรรม (Context Evaluation : C) และด้านการประเมินกระบวนการของกิจกรรม (Process Evaluation : P) ตามลำดับ

ข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามให้ความคิดเห็นต่อผลที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรม

เรียนรู้มากที่สุด คือ ได้รับความรู้ใหม่ ทักษะการปฏิบัติจริง ความร่วมมือระหว่างกลุ่มและบุคคล การนำไปต่อยอดในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน รองลงมาคือ เป็นกิจกรรมที่ตีมาก และได้รับความรู้เกี่ยวกับกฎหมายมากขึ้น ทักษะการทำลูกประคบและสบู่มาก ตามลำดับ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม/เรียนรู้จากกิจกรรมมากที่สุดคือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดอบรม รองลงมาคือ ควรแจ้งตารางอบรมก่อนล่วงหน้า ควรมีเอกสารการอบรมให้ผู้เข้าร่วมการอบรม ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มเพิ่มการประชาสัมพันธ์ เพื่อเข้าถึงกลุ่มที่สนใจ ควรเพิ่มพื้นที่ในการทำกิจกรรมเนื่องจากกิจกรรมทำสบู่มากเกินไป ควรเพิ่มสิ่งสนับสนุน (ต้นกล้า) และควรเพิ่มการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ

ผลการทดสอบความคิดเห็นต่อการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อาชีพ และรายได้แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ไม่แตกต่างกัน

สรุปและอภิปรายผล

1) จากการสำรวจปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกกัญชากัญชงในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ

ประชาชนที่มีภูมิอายุน้อยในจังหวัดอำนาจเจริญมีความสนใจปลูกผักกัญชาในพื้นที่จังหวัด เหตุผลที่อยากปลูกผักกัญชาคือ อยากมีรายได้เพิ่มขึ้น ส่วนใหญ่ได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการดำเนินงานนโยบายกัญชาทางการแพทย์จากการประชาสัมพันธ์/รณรงค์จากหน่วยงานของรัฐ และทราบมาตรการทางกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานนโยบายกัญชาทางการแพทย์ว่าการผลิต (ปลูก) ต้องจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชน ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมการปลูกผักกัญชา กัญชาพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.68$) ซึ่งสอดคล้องกับโครงการสำรวจความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนต่อเรื่องกัญชาทางการแพทย์และการใช้แบบสหนาการ⁶ ที่รายงานไว้ว่า ผู้เข้าร่วมโครงการส่วนใหญ่ยังไม่เข้าใจไม่ถูกต้อง โดยเฉพาะข้อมูลเกี่ยวกับประโยชน์ของกัญชาในประเด็นข้อบ่งใช้ และข้อมูลเกี่ยวกับผลข้างเคียงหรืออันตรายจากการใช้กัญชา และส่วนใหญ่มีแนวโน้มเห็นด้วยต่อการนำกัญชามาใช้ทางการแพทย์ แต่ต้องอยู่ภายใต้การดูแลโดยโรงพยาบาลของรัฐเท่านั้น และไม่สนับสนุนการนำมาใช้เพื่อสหนาการ ปัจจัยที่ส่งเสริมการเข้าร่วมกิจกรรมสูงสุด ได้แก่ ด้านการเมืองโดยรวม รองลงมาคือ ความคาดหวังในการเข้าร่วมกิจกรรม ด้านสังคมโดยรวม ด้านสิ่งแวดล้อมโดยรวม และด้านเศรษฐกิจ ตามลำดับ ปัญหาและอุปสรรคที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าร่วมกิจกรรม สูงสุด ได้แก่ การเข้าถึงหน่วยงานที่สนับสนุนในการปลูก ขาดการประชาสัมพันธ์ ขาดความเข้าใจและการดำเนินการให้ถูกกฎหมาย ข้อมูลข่าวสาร ไม่ชัดเจน และประชาชนยังขาดความมั่นใจและความเข้าใจในผลิตภัณฑ์ ไม่มั่นใจว่าใช้แล้วจะมีผลต่อร่างกายอย่างไร ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษา

เกี่ยวกับการบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย⁽⁸⁾ ที่รายงานไว้ว่า สภาพการบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย โดยรัฐบาลมีการกำหนดขึ้นเป็นนโยบายสาธารณะในด้านสุขภาพ มีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมทั้งทางสังคมและทางกายภาพมุ่งให้ประชาชนมีทางเลือกสามารถเข้าถึงทางเลือกที่ก่อให้เกิดสุขภาพดีได้ องค์ประกอบที่มีผลต่อระบบบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย 8 ด้าน คือ การวางแผน การบริหารงานบุคคล การฝึกอบรม การนิเทศติดตาม การจัดสิ่งสนับสนุน การจัดการงบประมาณ การจัดการข้อมูลข่าวสาร และการจัดองค์กรชุมชน โดยมีข้อเสนอแนะเพิ่มเติมในเรื่องการส่งเสริมให้มีการอบรมให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการปลูกอย่างถูกวิธี การใช้กัญชาอย่างถูกต้อง รวมถึงการแปรรูปผลิตภัณฑ์จากผักกัญชา ผลการทดสอบความคิดเห็นต่อการสำรวจปัจจัยที่ส่งเสริมการปลูกกัญชาในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่างพบว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีสถานภาพส่วนบุคคลแตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายการปลูกกัญชาในประเทศไทย ศึกษาในหมู่บ้านประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 จังหวัดนนทบุรี⁶ ที่รายงานไว้ว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายการปลูกกัญชาในประเทศไทย ในหมู่บ้านประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 จังหวัดนนทบุรีที่แตกต่างกันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล

2) การจัดทำกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกผักกัญชาพืชเศรษฐกิจ จังหวัดอำนาจเจริญ กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข

ได้นำผลการสำรวจปัจจัยที่ส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการปลูกหญ้าพื้นที่ยังจังหวัดอำนาจเจริญ มาวิเคราะห์และเลือกสรรปัจจัยที่สอดคล้องกับความต้องการประชาชนผู้สนใจ มาพัฒนา/ปรับปรุงกิจกรรมให้เหมาะสมพัฒนาศักยภาพผู้สนใจปลูกหญ้ากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ และจัดทำกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกหญ้ากัญชงพืชเศรษฐกิจ จังหวัดอำนาจเจริญ ซึ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมร้อยละ 98 บรรลุตามเป้าหมายเชิงปริมาณ ผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้รับการพัฒนาความรู้และทักษะ ได้แก่ ได้ความรู้จากการถ่ายทอดความรู้จากวิทยากรผู้เชี่ยวชาญ และทักษะการปฏิบัติในการทำผลิตภัณฑ์สมุนไพรจากพืชกัญชา ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรม โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) สามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว บรรลุตามเป้าหมายเชิงคุณภาพ และได้รับการพัฒนาความรู้เพิ่มขึ้นตามวัตถุประสงค์ ร้อยละ 80.49 ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเกี่ยวกับการบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย⁽⁸⁾ ที่รายงานว่าสภาพการบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย โดยรัฐบาลมีการกำหนดขึ้นเป็นนโยบายสาธารณะในด้านสุขภาพ มีเป้าหมายเพื่อสร้างเสริมสิ่งแวดล้อมทั้งทางสังคม และทางกายภาพมุ่งให้ประชาชนมีทางเลือกสามารถเข้าถึงทางเลือกที่ก่อให้เกิดสุขภาพที่ดี องค์ประกอบที่มีผลต่อระบบบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย 8 ด้าน คือ การวางแผน การบริหารงานบุคคล การฝึกอบรม การนิเทศ

ติดตาม การจัดสิ่งสนับสนุน การจัดการงบประมาณ การจัดการข้อมูลข่าวสาร และการจัดองค์กรชุมชน และสอดคล้องกับการประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานกัญชาทางการแพทย์และพืชเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ³ ที่รายงานว่า ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์อื่น ๆ เช่น พัฒนานวัตกรรมด้านอาหาร ส่งเสริมการนำไปใช้ด้านอื่น ๆ มุ่งหวังให้กัญชาเกิดประโยชน์กับผู้ป่วยเป็นหลัก เพิ่มการเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดด้านการสื่อสาร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรทางการแพทย์ในการสั่งใช้ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีมุมมองที่สอดคล้องในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในด้านนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายที่ยังไม่เปิดกว้าง รัฐบาลควรมีแผนยุทธศาสตร์ (Road Map) ที่ชัดเจนสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องให้กับประชาชนและบุคลากรทางการแพทย์

3) ผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกหญ้ากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ จากประชาชนที่สนใจปลูกหญ้ากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ ที่เข้าร่วมกิจกรรมพบว่า ผลการทดสอบความรู้กลุ่มตัวอย่างก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม ค่าคะแนนหลังเข้าร่วมกิจกรรมมีค่าเฉลี่ยของคะแนนสูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งแสดงให้เห็นว่าจากกิจกรรมสร้างความรู้ความเข้าใจและการใช้แบบทดสอบด้านความรู้ความเข้าใจพืชกัญชา พืชกัญชง สามารถช่วยพัฒนาความรู้และทักษะในเรื่องพืชกัญชา พืชกัญชง ของผู้เข้าร่วมกิจกรรมได้ ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยเรื่องความรู้และทัศนคติเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์⁽⁹⁾ ที่รายงานว่า เกสซ์กรรู้ว่า จะหาข้อมูลเกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ได้ที่

ไหนด แต่มีเกสัชรน้อยกว่าร้อยละ 10 ที่มีความรู้เกี่ยวกับกัญชาทางการแพทย์ในระดับสูง ส่วนใหญ่ยอมรับว่ามีความรู้้น้อยมาก หรือบางส่วน และร้อยละ 50 มีความรู้ต่ำเกี่ยวกับความเสี่ยงและอาการข้างเคียง และร้อยละ 70 ที่มีความรู้เพียงเล็กน้อยหรือไม่มีความรู้เกี่ยวกับขนาดและข้อบ่งใช้ของกัญชาทางการแพทย์ อย่างไรก็ตาม เกสัชรร้อยละ 92 รู้สึกว่าจำเป็นต้องมีการศึกษาเพิ่มเติมเกี่ยวกับกัญชา กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมการพัฒนา ศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญโดยรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.41$) มีความพึงพอใจในการจัดกิจกรรมและมีความคาดหวังที่มีต่อการจัดกิจกรรมอยู่ในระดับมาก ผลการประเมินกิจกรรมการพัฒนา ศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ การประเมินกิจกรรม แบบ CIPP Model พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นต่อการจัดกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.38$) เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า กลุ่มตัวอย่างความคิดเห็นสูงสุดในด้านการประเมินปัจจัยเบื้องต้นหรือปัจจัยป้อนที่ส่งผลต่อกิจกรรม (Input Evaluation : I) รองลงมาคือ ด้านการประเมินผลผลิตของกิจกรรม (Product Evaluation : P) ด้านบริบทหรือสภาวะแวดล้อมของกิจกรรม (Context Evaluation : C) และด้านการประเมินกระบวนการของกิจกรรม (Process Evaluation : P) ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับการประเมินผลลัพธ์การดำเนินงาน กัญชาทางการแพทย์และพืชเศรษฐกิจ ในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ⁽³⁾ ที่รายงานว่า ควรมีการพัฒนาผลิตภัณฑ์

อื่น ๆ เช่น พัฒนานวัตกรรมด้านอาหาร ส่งเสริมการนำไปใช้ด้านอื่น ๆ มุ่งหวังให้กัญชาเกิดประโยชน์กับผู้ป่วยเป็นหลัก เพิ่มการเข้าถึงกัญชาทางการแพทย์และการแก้ไขปัญหายาเสพติดเชิงระบบด้านการสื่อสาร เพื่อสร้างความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรทางการแพทย์ในการสั่งใช้ ผู้ให้ข้อมูลหลักมีมุมมองที่สอดคล้องในประเด็นปัญหาและอุปสรรคในด้านนโยบายของรัฐบาลและกฎหมายที่ยังไม่เปิดกว้าง กลุ่มตัวอย่างให้ความคิดเห็นต่อผลที่เกิดจากการเข้าร่วมกิจกรรมเรียนรู้จากกิจกรรมมากที่สุดคือ ได้รับความรู้ใหม่ ทักษะการปฏิบัติจริง สามารถนำความรู้หรือทักษะที่ได้รับไปประยุกต์ใช้ในพัฒนาอาชีพและการสร้างรายได้ให้แก่ครอบครัว เกิดความร่วมมือระหว่างกลุ่มและบุคคล การนำไปต่อยอดในชุมชน กลุ่มวิสาหกิจชุมชน บรรลุตามเป้าหมายเชิงคุณภาพและได้รับการพัฒนาตามวัตถุประสงค์ในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมจากการเข้าร่วมกิจกรรม คือ ความเหมาะสมของระยะเวลาในการจัดอบรม ควรแจ้งตารางอบรมก่อนล่วงหน้า ควรมีเอกสารการอบรมให้ผู้เข้าร่วมอบรม ควรจัดกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง ควรเพิ่มเติมการประชาสัมพันธ์เพื่อเข้าถึงกลุ่มที่สนใจ ควรเพิ่มพื้นที่ในการกิจกรรมเนื่องจากกิจกรรมทำสัปดาห์แค่นี้ ควรเพิ่มสิ่งสนับสนุน (ต้นกล้า) และควรเพิ่มการส่งเสริมการตลาด ตามลำดับ ผลการทดสอบความคิดเห็นต่อการประเมินกิจกรรมพัฒนา ศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ จำแนกตามสถานภาพส่วนบุคคลของกลุ่มตัวอย่าง พบว่ากลุ่มตัวอย่างที่มีเพศ อาชีพ และรายได้ที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อการประเมินกิจกรรมการพัฒนา ศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชากัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญ

แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ส่วนกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการประเมินกิจกรรมการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา-กัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายการปลูกกัญชาในประเทศไทย ศึกษาในหมู่บ้านประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 จังหวัดนนทบุรี⁶ ที่รายงานว่า ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายการปลูกกัญชาในประเทศไทย ในหมู่บ้านประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 จังหวัดนนทบุรี ที่แตกต่างกันจำแนกตามปัจจัยส่วนบุคคล ในส่วนของกลุ่มตัวอย่างที่มีอายุ ระดับการศึกษาแตกต่างกัน มีระดับความคิดเห็นต่อการประเมินโครงการพัฒนาศักยภาพประชาชนที่สนใจปลูกกัญชา-กัญชงพืชเศรษฐกิจจังหวัดอำนาจเจริญไม่แตกต่างกัน ซึ่งสอดคล้องกับการวิจัยปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร⁽¹⁰⁾ ที่รายงานว่าผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีอายุ และอาชีพแตกต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชง ต่างกัน ในขณะที่ผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานครที่มีเพศ ระดับการศึกษา และรายได้เฉลี่ยต่างกัน ทำให้การตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1) ควรมีศึกษาติดตามและประเมินผลการดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ โดยเฉพาะจงเฉพาะใน

แต่ละกิจกรรม นั่นคือ การดำเนินงานด้านการปลูก การสกัด และการผลิต ให้ได้ข้อมูลเชิงลึกและวิเคราะห์ผลได้ตรงประเด็น

2) ควรมุ่งเน้นให้ความสำคัญในการประเมินการบริหารกิจกรรม เพื่อการหาข้อมูลประกอบการตัดสินใจอย่างต่อเนื่อง เพื่อนำไปพัฒนาแนวทางในการปฏิบัติงานให้เกิดประสิทธิภาพ ประสิทธิผล บรรลุวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานกิจกรรมด้านกัญชา-กัญชงพืชเศรษฐกิจใหม่

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบพระคุณนายแพทย์ปฐมพงศ์ ปรุโพร่ง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ นายแพทย์ฉัตรพุทธิ เฉลิมเกียรติสกุล รองนายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ นางอัญชลี หน่อแก้ว อติตรอง นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ เกสัชกรชยพล ลินวรรณ หัวหน้ากลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ ที่กรุณาให้คำแนะนำเป็นที่ปรึกษาให้ข้อเสนอแนะ ที่เป็นประโยชน์ตลอดจนปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่เป็นอย่างดี รวมทั้งผู้ช่วยวิจัยและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องการดำเนินงานทุกท่านที่ให้ข้อมูลต่าง ๆ ที่เอื้อต่อการทำการศึกษานี้ เจ้าหน้าที่กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุขทุกท่านที่มีส่วนร่วมในการช่วยเหลือและสนับสนุนการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเข้มแข็ง จนทำให้การศึกษานี้สำเร็จไปได้ด้วยดี

เอกสารอ้างอิง

1. กรมวิทยาศาสตร์การแพทย์ กระทรวงสาธารณสุข. กรมวิทยาศาสตร์ฯ ร่วม 2 หน่วยงาน ขับเคลื่อนการวิจัยและพัฒนาปัญญาประดิษฐ์ เพื่อใช้ประโยชน์ทางการแพทย์ความร่วมมือด้านการวิจัยปัญญาทางการแพทย์ [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อวันที่ 30 มิถุนายน 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://www3.dmsc.moph.go.th/post-view/1493>
2. กรุงเทพธุรกิจ. ปัญญา-ปัญญา” มาแรงหลังปลดล็อก รัฐ-เอกชน พัฒนาคุณภาพรับตลาดใหม่. ข่าวออนไลน์ วันที่ 09 ก.ย. 2565 เวลา 7:45 น. [อินเทอร์เน็ต]. 2565. [เข้าถึงเมื่อวันที่ 31 ตุลาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://www.bangkokbiznews.com/health/public-health/1025714>
3. ชยพล สนิทวรรณ์. การประเมินผลลัพธ์การดำเนินงานปัญญาทางการแพทย์และพืชเศรษฐกิจในพื้นที่จังหวัดอำนาจเจริญ. กลุ่มงานคุ้มครองผู้บริโภคและเภสัชสาธารณสุข. อำนาจเจริญ : สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดอำนาจเจริญ 2565.
4. Stufflebeam, D.L. and Shrinkfield, A.J. Systematic Evaluation. A Self-Instructional Guide to Theory and Practice. Boston : Kluwer-Nijhoff Publishing. [Internet]. 1985. [cited 2 Dec. 2022]. Available from : <http://portal5.udru.ac.th/ebook/pdf/upload/175E71177E1ChCjfC9Ej.pdf>
5. Cronbach, L. J. Essentials of psychological testing (5th ed.). New York : Harper Collins Publishers. (pp.202-204) 1990.
6. สุริยัน บุญแท้. โครงการสำรวจความรู้ความเข้าใจ และความคิดเห็นของประชาชนต่อเรื่องปัญญาทางการแพทย์และการใช้แบบสันทนาการ. ศูนย์ศึกษาปัญหาการเสพติด (ศศก.) ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, กรุงเทพฯ. [อินเทอร์เน็ต]. 2563. [เข้าถึงเมื่อวันที่ 7 พฤษภาคม 2565]. เข้าถึงได้จาก <https://cads.in.th/cads/content?id=102>
7. อรพรรณ เล่าธนูตรา, พิพัฒน์ ไทยอารี. (ความคิดเห็นของประชาชนต่อนโยบายการปลูกปัญญาในประเทศไทย ศึกษาในหมู่บ้านประชานิเวศน์ 2 ระยะ 3 จังหวัดนนทบุรี. [วิทยานิพนธ์ปริญญารัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต; 2562.

เอกสารอ้างอิง

8. อภิวัฒน์ จำตา. การบริหารจัดการของรัฐในการส่งเสริมกัญชาเสรีเพื่อการแพทย์ทางเลือกของไทย [วิทยานิพนธ์ปริญญาปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย; 2564.
9. Dara Szyliowicz and Peter Hilsenrath. Medical Marijuana Knowledge and Attitudes: A Survey of the California Pharmacists Association. *Journal of Primary Care & Community Health* 10:215013271983187 DOI:10.1177/ 2150132719831871. [Internet]. 2019. [cited 10 Nov. 2019]. Available from : https://www.researchgate.net/publication/331301889_Medical_Marijuana_Knowledge_and_Attitudes_A_Survey_of_the_California_Pharmacists_Association/
10. ชนม์ชูดา วัฒนธนากร, บุญกา ปิ่นทอรอัมพร. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจซื้อเครื่องดื่มที่มีส่วนผสมของกัญชา-กัญชงของผู้บริโภคในเขตกรุงเทพมหานคร. [วิทยานิพนธ์ปริญญาบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต]. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยรามคำแหง; 2563.